

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

5135

91.99(077)

U-25

2010

Մ Է Ք Օ Տ

Յ Ա Ր Ա Գ Բ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

Ը Օ Տ Լ Ա Ր Ո Ւ Մ

Գ Ր Ե Ա Ց Հ Ե Տ Ե Ռ Գ Ռ Թ Ե Ա Մ Բ
Գ Ր Ի Գ Ր Գ. Ս Ա Ր Ա Յ Ե Ա Ն
Ն Ա Խ Կ Ի Ն Ա Շ Ա Կ Ե Ր Տ Հ Ա Յ Կ Ա Կ Ա Ն Կ Ք Ք Ա Ր Ա Ն Ի

Կ. ՊՕԼԻՍ

Տ Պ Ա Գ Բ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Զ Ա Դ Ա Ր Ե Ա Ն
Ս Ո Ւ Թ Ա Ն Հ Ա Մ Ա Մ, Ի Յ Գ Ա Յ Ի Թ Ա Ն Ը Ս Տ Ե Մ Թ Ի Ի Բ

1879

491.99 (077)
U-25

3924

3924

ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

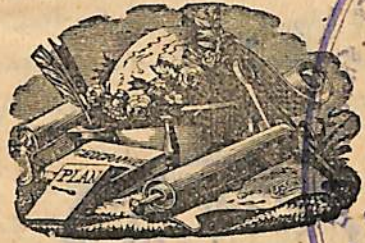
ԸՍՏ ԼԱՐՈՒՄԻ

ԳՐԵԱՅ ՀԵՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

ԳՐԻԳՈՐ Գ. ՍԱՐԲԱՓԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ԱՇՍԿԵՐՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԻՐԱՐԱՆԻ

1233

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՍՈՒԹԱՆ ՀԱՄԱՄ, ԻՆՎԱՆԵ ԽԱՆԸ ԶԱՅՏԵՍԻ ԹԻՒ 14

28289-43

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Լեզու մը սորվելու ամէնէն դիւրին կերպը գործնականն է. յիրաւի մայր մը միայն կրնայ կրթել այս փոքրիկ հասակը որ ամենեւին խօսիլ չը դիտեր: Բայց երբ չափահաս լինի, այսինքն ուսանելու առտիճանին հասնի, մօրմէն զատ ուրիշ մը պէտք է որ անոր սորված գործնական դասը շարունակէ. դասատուին պարտքն է այս՝ և դասատուի մ'ալ միշտ լաւ դասադրքեր պէտք է: Ահաւասիկ քանի մը բառով ցուցուցի այն մէթօտը, որուն հետեւած եմ այս փոքրիկ գործին մէջ: Քայլ մ'է այս որ բնութեան կը դիմէ, և այսպէս սովորին ուսում չ'է, այլ դբօսանք մը: Ենթադրելով որ աշակերտը լեզուին կանոնները սովորած է, որոշեցի այնպիսի կերպ մը դանել, որով անոր երկայն ճանապարհը կարճանայ, և աւելի ապահով քայլերով յառաջանայ:

Դասատուք կրնան երբեմն աշակերտաց դրժուար եկող դասերը զեղջել կամ փոխել:

2002

11360-57

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Մ Է Թ Օ Տ
Շ Ա Ր Ա Դ Ի Ռ Ի Թ Ե Ա Ն

Ը Ս Տ Լ Ա Ր Ո Ւ Մ Է

Մ Ա Ս Ն Ա .

Դ Մ Ս Ա .

1. Տղայ մը ծածկած աման մը կը տանէր . մէկը զայն տեսնելով հարցուց թէ ի՞նչ կար ամանին մէջ . տղան պատասխանեց . « Եթէ ի՞նչ ըլլալը քել ցուցնել ուզէի , ծածկած չէի տանէր :

Աշակերտը պարտի վերայիչեալ անձանց տեղ մէկ մէկ անուն զնել . այսինքն . — Կարպետ ծածկած աման մը կը տանէր . Յսկող զայն տեսնելով հարցուց թէ ի՞նչ կար ամանին մէջ . Կարպետ պատասխանեց . « Եթէ ի՞նչ ըլլալը քել ցուցնել ուզէի , ծածկած չէի տանէր :

2. Մարդ մը արեւին մէջ նստած կը տարնար . ուրիշ մը զաշով անոր առջև կեցաւ , և հարցուց թէ արդեօք բանի մը պէտք ունի . « Այ , պատասխանեց մարդը , միայն թէ արեւս մի խափաններ :

վերոյիշեալին համեմատ յարմարոյնել :

3. Մարդ մը կը պարծէր թէ շատ մեծ քաջութիւններ բրած է : Հարցուեցաւ որ մը թէ ի՞նչ քաջութիւն բրած ունի . « Ես , ըսաւ մարդը , կռուոյ մը մէջ խիտտ արագութեամբ մարդու մը ստրեղը և ձեռքերը կտրեցի » . « Ինչո՞ւ գլուխը չկտրեցիր » . — « Քանզի արդէն կարուած էր : Նոյնպէս :

ԴՄՍ Բ.

1. Գասատուն իւրաքանչիւր աշակերտը իւրարմէ հեռու նստեցնելէ և անոնց գրիչներն ու տետրակը պահել տալէ ետքը , փոքրիկ պատմութիւն մը կը պատմէ , և կը պատուիրէ որ իւրաքանչիւրը զայն գրի առնէ և ցուցնէ :

2. Աշակերտք իրենցմէ մէկմէկ փոքրիկ պատմութիւն կը գրեն , և գասատուն սխալները կուղղէ :

ԴՅՍ Գ.

1. Գասատուն իւրաքանչիւր աշակերտին զատ զատ քանի մը գոյականներ և ածականներ գրելու կուսոյ տախտակին վրայ , և աշակերտք բայեր յարմարոյնելով՝ անոնց մէջ տեղերը պատմութիւն մը կը կազմեն :

Ինչպէս . — Յակոբ , և , Յովհաննէս , սիրելի ,

բարեկամներ , միշտ , միասին , և , երբեք , իւրարմէ , միայն , պէտք , ատեն :

Եւ աշակերտը կը գրէ . — Յակոբ և Յովհաննէս սիրելի բարեկամներ էին . միշտ միասին կ'աշխատէին , և երբեք իրարմէ չէին զատուեր , միայն պէտք եղած ատեն :

ԴՄՍ Դ.

1. Գասատուն յուսակ մը կը պատմէ , և իւրաքանչիւր աշակերտ ուշադրութեամբ մտիկ ընելէ վերջը , կ'եննեն կարգաւ տախտակին վրայ անուններն կամ կենդանիները փոխելով՝ նոյն առակը գարծեալ կը գրեն , և գասատուն իւրաքանչիւրին տախտակին քովէն հեռացած առանիւր , իրենց կարողութեան համեմատ մէկմէկ ծառի կամ անասունի կամ ուրիշ ո և է բանի մը անունը վերնագիր տալով կը պատուիրէ որ միւս գաստին նոյն վերնագիրներուն տակ տասնական տող մէկմէկ առակ յարմարցնեն :

ԴՅՍ Ե.

1. Գասատուն պարտի աշակերտաց գրածները սրբադրել :

2. Իւրաքանչիւր աշակերտ մէկզմէկէ զատ զատելէ վերջը , իրենց գրքերը առջեւին կ'առ-

նեն և հետեւեալը գրաբար կ'ընեն : Գառառուն տեարակներէն մէկը կը սրբագրէ բարձրաձայն , որպէս զի միտեղ սրբագրեն :

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ ԱՐՄԻ

Թագաւորական արծիւը արծիւներուն ամենէն մեծն է : Էզը մէկ մէթը և քոսն սանթիմէթը երկայնութիւն ունի : Սրուն մէկ մէթը միայն . իսկ թեւերը երկու մէթրէ աւելի տարածութիւն ունին : Կտուցը խիստ զորաւոր է . ետեւի ըզունդները խիստ երկայն են , և երբեմն մինչեւ տասներկու սանթիմէթը երկայնութիւն կունենան : Սովորաբար իւր բոյնը ժայռերու անմատչելի դարաւանդներուն վրայ կը շինէ : Այս բոյնը փայտի փոքրիկ կտորներով շինուած է , և այս կտորները եղէգի և հաւամբզուոյ շատ մը խաւերով ծածկուած է : Էզը երկու կամ երեք ձու կ'ածէ միայն , և երեք օրուան մէջ կը թխտէ : Չագերը ծնած ատեննին գրեթէ ճերմակ են . յետոյ փետուրները կը դեղիննան , և երբ չափահաս ըլլան , խարտեաշ գոյն մը կ'առնուն :

ԴՅՍ 2.

1 Հետեւեալ գծերը լեցնել :

Ծեր և համեստ պարտիզպան — աղքատաց շատ բարութիւններ կ'ընէր , և կ'ըսէր . « Այս

դեռ փոքրիկնէն իմ'է մայաւին — ձգուած » : Սը մը հարցուցին թէ ի՞նչ կը նշանակեն այս խօսքերը : Քանի մը տղաք զրկեցէք մրդաստանս ըսաւ , հրաման պիտի տամ ծառի մը պտուղներէն ուտելու , արգիլելով որ իրենց դրպանը չը դնեն : Եկող — մին մայաւին տակ շատ մը — նետեց ուտելու ատեն որ դայած ատեն առնէ : Երբ — մեկնեցան պարտիզպանց հան դանուողներուն ըսաւ . « Այս խարէութիւնը մարդու ալ կը պատահի շատ — , մենք աշխարհի բարութիւնները կը վայելենք առանց հետեւնիս բան մը բերելու , բայց — որ կուտանք աղքատաց , պարտիզի մը մայաւին — կը նետենք , յաւիտեակա նութեան մէջ վերստին դանելու համար :

2. Քսան հատ տան կահ կարասիքի անուն գրել :

ԴՅՍ Է.

1. Աշակերտք հետեւեալներուն նման տասնական խօսք գրեն :

Շողոնաւին շողի (իսլիմ) ձգելը , մեկնելու մօտ ըլլալուն նշանն է :

2. Հետեւեալ առակին խօսքերն ու տէրբայինները փոխելով մարդոց վրայ յարմարցնել : Կաղնին օր մը եղեգին ըսաւ . « Տես ինչպէս

փոքրիկ հովիւ մը կը ծռիս, իսկ ես ուժգին և սաստիկ հովերու իսկ ականջ չեմ կախեր: Հաղիւ թէ այս խօսքը ըսաւ, և ահա արեւելքէն այնպիսի ուժգին հով մը սկսաւ փչել, որուն ամբարտաւան կաղնին դէմ չ'կրնալով դնել, արմատախիլ եղաւ ինկաւ. իսկ եղեգը իւր գլուխը խոնարհեցնելով, այնպէս կեցաւ մինչեւ որ հովին ուժգնութիւնը իջաւ:

ԳՄՍ Ը.

1. Հետեւեալներուն քով իրենց գէմքին համեմատ մէկ մէկ բայ դնել:

Ես — . դու — . նա — . մենք — . դուք — . նորքա — . ես եմ որ — . դու ես որ — . Աստուած է որ — . քու բորած գուբդ դու — . կովերը իրենց փարախը — . եղբայրներդ — . թագաւորը իւր զօրքերուն նուէր — . Զքեզ բոլոր սրտովս — . կարապետ զայն — . Դասատուներդ — . Այս անգամ անոր յանձանքին — . Լաւ — ձեր դասերը . դասի ատեն ուշադրութեամբ դասատուիդ — :

2. Հետեւեալ անասնոց աղաղակները նշանակել.

Առիւծը — . Ձին — . Էջը — . Շունը — . Կատուն — . Ոչխարը — . Օձը — . Աքաղաղը — . Ճանճը — . Մարդը և թութակը — :

3. Հետեւեալ իրերուն ձայները և յատկութիւնները նշանակել:

Տերեւը — . Դրօշակը — . Զանգակը — . Թընդանօթը — . Արձականքը — . Գետը — . Հովը:

ԳՄՍ Թ.

1. Հետեւեալ բաւերուն տեսակները որոշել: Արեգակ (աստղ) . Լուսին . Մարտ . Ուրբաթ . Կօշիկ . Բաճկոնակ . Ապարանջան . Առիւծ . Թղենի . Գլխարկ . Մեղրու . Արծիւ . Պակլա . Գինի . Թուր . Ոսկի . Աթու . Դահեկան:

2. Գրել հինգ հատ մարդոց յատուկ անուն.

»	»	»	կանանց	»	»
»	»	»	անասնոց հասարակ	»	»
»	»	»	իրերու	»	»
»	»	»	գրքերու յատուկ	»	»
»	»	»	»	հասարակ	»

ԳՄՍ Ժ.

1. Հետեւեալ բաւերուն գրաբար սեռականը և տրականը գրել:

Հասակ . Անկում . Երկաթ . Մարդ . Մարդագետին . Տեսարան . Շուն . Տօն . Հաւկիթ . Բամպակ . Կաթ . Կոկորդիլոս . Պատմութիւնք . Անասուն . Հաւ . Լեղու .

2. Հինգ հատ դաւառի անունն .

»	»	քաղւի	»
»	»	դետի	»
»	»	լեռներու	»
»	»	կղզիներու	»
»	»	ծովերու	»
»	»	Ժողովրդոց	»
»	»	մարդու	»
»	»	կնօջ	»

ԴԱՍ ԺԱ.

1. Սշակերտք կարգաւ տախտակին վրայ ելնելով կը գրեն :

Հինգ հատ թագաւորի անունն .

»	»	մարգարէի	»
Երեք	»	Թագուհւոյ	»
»	»	մետաղի	»
»	»	ծագիլի	»
»	»	վայրի ծառի	»
»	»	» կենդանեաց անունն .	
»	»	օգտակար	»
»	»	թռչնոց	»
»	»	միջատի	»
»	»	1 կուտ ունեցող սլաղոց	»
»	»	շատ կուտ ունեցող	»

ԴԱՍ ԺԲ.

1. Հետեւեալները գրել :

Երեք հատ կարասեաց անունն .

»	»	նուագարանի	»
»	»	արուեստի	»
»	»	արհեստաւորի	»
Հինգ	»	ամսու	»
Երեք	»	մշակութեան դործիքի անունն .	
Հինգ	»	օրուան	»
Երեք	»	վայրի անվաս կենդանեաց	»
»	»	դէնքերու	»
»	»	լճերու	»
Հինգ	»	գիւղերու	»

ԴԱՍ ԺԳ.

1. Հետեւեալ գծերը լեցնել :

Շարթուան մէջ — օր կայ : Շարթթը վերջինն է , այսինքն շարթուան — օրը : Տարուան մէջ — ամիս կայ , որք — օր ունին , որք են Յունվար , Մարտ , Մայիս , Յուլիս , Օգոստոս , Հոկտեմբեր , Դեկտեմբեր : — Ամիս կայ որք — օր ունին , և են , Սեպտիլ , Յունիս , Սեպտեմբեր , Նոյեմբեր . և — ամիս , որ — օր ունի , և որ է Փետրվար : — Տարին անգամ մը փետրվարը —

օր է : Մէկ օրը — ժամ է , մէկ ժամը — վայրկեան , և մէկ վայրկեանը — երկվայրկեան : Մարդս — ոտք ունի , իսկ անասունները — ոտք ունին : Մարդս մէկ — , երկու — , մէկ — , երկու — ունի :

2. Հետեւեալ բառերուն ածականները գտնել :

Առաքինութիւն , Յաղթութիւն , Թշուառութիւն , Աւազ , Պատմութիւն , Հարստութիւն , Պողարբերութիւն , Դժուարութիւն , Դիւրութիւն , Թաղաւորութիւն , Դաշտ , Յաւիտենականութիւն , Յիմարութիւն , Բարկութիւն , Որդի , Ասիա Բարեկամ :

ԴԱՍ ԺԴ .

1. Հետեւեալներուն մէկմէկ աղէկ և մէկմէկ գէշ յատկութիւն տալ :

Առիժ . Առակ . վարդ . Գուն . Դատ . Զըմեռ . Յաւ . Դպրոցական . Պտուղ :

2. Հետեւեալներու երկերկու յատկութիւն տալ :

Անապատ . Հոգի . Բարեկամ . Դէմք . Զուր . Իշխեր . Դեռ . Մատ . Լեռ օ Զայն . Հով :

3. Հետեւեալ ածականներուն երկուքական անուն գրել :

Թանձր . Կանաչ . Զարմանալի . Սուր . Առոյգ . Կակուղ . Շնորհալի . Խորին . Քաղցր . Հաւատարիմ . Տկար . Առատ . Սասեցուցիչ . Մեծ . Սիրելի . Զգուելի :

4. Հետեւեալներու իգականները գտնել :
 Մարդ . Արու . Հայր . Հօրեղբայր . Փեսայ . Որդի . Եղբայր . Կնքահայր . Տէր . Պարոն . Երկտասարդ . Ընկեր . Թաղաւոր . Կայսր . Իշխան . Դուքս . Մառայ . Ագաղաղ :

ՄԱՍՆ Բ.

ԴԱՍ Ա.

1. Հետեւեալ անամնոց հանգամանքները նշանակել:

Խնչպէս.— Կապիկ — ճարտարութիւն, ճարտար: Կատու. Ծուն. Աղուէս. Առիժ. Վազը. Մըջիւն. Ոչխար. Ուղա. Փիղ. Եղջերու. Գայլ. Կրեայ. Սկիւռ. Էշ. Մեղու. Զի:

2. Հետեւեալ դժերը լեցնել:

Բոլոր հիւանդութիւնները — չեն.

- » խոստումները — »
- » թռչունները — »
- » բարեկամները — »
- » ձմեռները — »
- » կոմները — »
- » դինկները — »
- » մարդիկ — — »
- » տեսարանները — »
- » հասկերը — »
- » ուսուցչները — »
- » գեղանկարները — »
- » ցաւերը — »

1. Հետեւեալ դժերը լեցնել:

Բոլոր — հոտատու չեն.

- » — պտղատու »
- » — ներքի »
- » — խելացի »
- » — անտանելի »
- » — թիւնաւոր »
- » — ցեխոտ »
- » — օգտակար »
- » — նմանող »
- » — երջանիկ »
- » — ամուր »
- » — լաւ »
- » — բարի »
- » — արագընթաց »
- » — նաւարկելի »

11360-5X

2. Հետեւեալ բայերուն մէկմէկ անուն տալ:

Կը մօտենայ. կը հրամայէ. սուլեց. կը լուսաւորէ. կը հոսի. կը մարցէ. կը հնազանդի. կը հասնի. հասաւ. կոկնէրակոսի վարձատրուի. պայթեցաւ:

ԴՄՍ Գ .

1. Հետեւեալը գրաբար ընել :

Սառէ գիւղը

Երկու ամիսէ աւելի էր որ ձմեռը բնութիւնը տխրեցուցած , և կծու ցուրտ մը բոլոր էակները թմբրեցուցած էր . վայրի կենդանիք իրենց որջերուն մէջ կծկուած կը կենային . և սուսկերն ու ծառերը , իրենց տերեւներէն մերկացեալ , մեռեալ էակներու կը նմանէին : Թռչունք իրենց քաղցր երգը դադրեցուցած էին . միայն խիստ հեռուէն ագռաւին կռիչքները կը լսուէր : Ամեն բան միակերպ և տխուր էր : Բայց գիւղին տղաքները սաստիկ կռիւ մը կ'ընէին , և իրենց յիմարային ուրախութիւնը կարծես ձմեռուան սաստկութեամբը գոգռուած էր : Առատ ձիւն մը բոլոր մարդերը կը ծածկէր , և այս շգեղ ծածկոցը , զոր միայն գիշեր մը կարող եղած էր զայն դաշտին վրայ տարածելու , դպրոց գացող մանկական խումբէն ուրախութեան հաղարաւոր աղաղակներով ողջունուեցաւ : Ամէնքը առտուան աշխատութենէ ետքը զուարճալի պտոյտ մ'ըրին : Պատերազմը ցորեկին պիտի սկսէր , և ճաշի զանգակը կուոյ նշան ընտրուեցաւ :

(Շարունակելի)

ԴՄՍ Գ .

1. Հետեւեալ խօսքերը վերջացնել :

Աստուած կ'ուզէ , և ամէն մարդիկ կը հնազանդին :

Աստուած ուզեց :

— պիտի ուզէ :

Եթէ — ուզած ըլլար :

2. Միտքը կը հրամայէ , մարմինը կը հնազանդի :

Միտքը հրամայեց :

— պիտի հրամայէ :

Եթէ — հրամայէ :

Եթէ — հրամայած ըլլար :

Պէտք է որ — հրամայէ , որպէսզի :

3. Չմեռը կերեւայ , ծիծեռնակները կը մէկնին :

— երեւցածին պէս :

— երեւցաւ :

Եթէ — երեւցած ըլլար :

Ահաւաստիկ — , ծիծեռնակներ :

Կ. Երբ փողը հնչուի , պատերազմը կ'սկսի :

— հնչուեցաւ :

— պիտի հնչուի ,

Եթէ — հնչուած ըլլար ,

Հնչեցէք — , որպէսզի :

Յ. Ա. քիւլլէս կերեւար Տրուլացիք կը յաղթը-
ուէին :

— երեւցաւ .

Եթէ — երեւար .

Եթէ — երեւցած ըլլար .

Թող — երեւայ, որպէսզի :

ԴԱՍ Ե .

1. Հետեւեալ խօսքերը վերջացնել :

Մարդ կ'երթայ, կուգայ, կը վազէ, կը քա-
լէ, կ'ուտէ, կը խմէ, կ'իջնէ, կ'ընէ, կը մագլցի,
կը լողայ, կը մեռնի :

Ո՛վ մարդ միշտ կ'երթաս :

Միշտ պիտի երթաս :

Ի սկզբանէ անտի կ'երթաս :

Աստուած քեզի ըսաւ դնա :

Աստուած մարդու ըսաւ պէտք է որ երթաս :

Ո՛վ մարդ, ինչո՞ւ միշտ կ'երթաս :

Պիտի տեսնեմք որ մարդ միշտ պիտի երթայ :

Գանի որ մարդ ես պէտք է որ երթաս :

Աստուած հրամայեց մարդու երթալ :

ԴՅԱ Զ .

1. Մասն երկրորդ դաս չորրորդը գրաբար
ընել :

ԴՅԱ Ե .

1. Հետեւեալը գրաբար ընել :

Սառէ գիւղը (Շարունակութիւն)

Երկիրը պատերազմի ռազմամթերաց առատ
պաշարով ծածկուած էր : Սակայն դասը հան-
դարտ էր, և աշխատութիւնը կարգադրուած
հրապուրիչ գրօսանքէն վրաս մը չկրէց . քանզի
լաւ գիտէին որ եթէ գրօսանքները դատին վրա-
սէին, նաև աւելի իրենց զուարճութեանց կը
վրասէին : Նոյն օրը և ոչ մէկը իբր բանտարկեալ
գալրօցը մնաց :

Աշակերտները երկու թշնամի բանակներու
բաժնուեցան, երկու կողմէն ալ մէկմէկ հրամա-
նատար գրուեցաւ . և իսկոյն բոլոր դէրքերը
բռնուեցան : Ամէնէն փոքրերը կուռոյն համար
դնտակներ կը պատրաստէին, և նշանը տրուե-
լուն պէս ընդհանուր աղաղակ մը վերթաւ : Ու-
սուցիչը պատահելիք վրասներուն, և երիտասարդ
պատերազմիկներուն քաջասրտութեանը վրայ դա-
տաւոր դրուեցաւ : Գծուարին հրահանգին այս
խաղերը կը սիրէր, որք մարմինը կը զարգացը-
նէն և ոյժը կը կրկնապատկեն . բայց հոն կը
նստէր վրասակար փորձերը արգիլելու համար,
և երբեմն իւր ձայնը խիստ առոյգ աշխոյժ մը և

յանդուզն քաջատուութիւն մը կը կասեցնէր :
 Կռիւր երկար ժամանակ տեւեց , բայց վերջապէս յողնութիւնը ամէնէն պատերազմասէրներուն աշխոյժն ալ կասեցուց : և երբ ուսուցիչը տեսաւ որ պատերազմը դադարել կ'սկսէր , յաղթողներն ու յաղթուողները իւր քովը կանչելով .
 « Ահաւասիկ ամենալաւ բարեկամներս , ըսաւ աւտոնց , ձիւնը այս առաւօտ լաւ դրօսանք մը տրուաւ ձեզ , պէտք է որ հիմա ալ ձեր ուսման ծառայէ : — Ո՛վ կ'ստեղծէ ձիւնը Էօթէն :

(Շարունակելի)

ԴԱՍ Ը.

1. Հետեւեալ խօսքերը վերջացնել :

Աստուած կը հրամայէ , աշխարհ կը հնազանդի , արեգակը կը փայլի , երկիրը կը դառնայ , մարդս կը ծնանի , չորքոտանիք կը վազեն , թռչունք կը թռչին , ձուկերը կը լողան , տունկերը կ'աճին , գետերը կը հոսին , ազրիւրները կը ցամքին :

Աստուած հրամայեց

Աստուած պիտի հրամայէ .

Քանի որ Աստուած հրամայած է , պէտք է որ եթէ Աստուած հրամայէ

եթէ Աստուած հրամայէր

Պէտք է որ Աստուած հրամայէ
 Պէտք է որ Աստուած հրամայէր
 Ինչո՞ւ երբ Աստուած կը հրամայէ
 Ինչո՞ւ երբ Աստուած հրամայէ , աշխարհ չը պիտի հնազանդի :

ԴԱՍ Թ.

1. Պատերազմը կ'սկսի , թնդանօթը կ'որոտայ , փողերը կը հնչուին , հրացանները կը լեցուին , ատրճանակները կը պայթին , զօրքերը կը պատրաստուին , սուրերը կը շողան , արիւնը կը հոսի , դրօշակները կը ծածանին :
 Ըստ նախընթացին շինել :

ԴԱՍ Ժ.

1. Նամակ մը յորում գործերը գէշ գացող մարդ մը իւր բարեկամներէն մէկէն օգնութիւն կը խնդրէ :

ԴԱՍ ԺԱ.

Հետեւեալը գրաբար ընել :

Սառէ գիւղը (Շարունակութիւն)

Էօթէն , կարծեմ , պարոն , Աստուած կստեղծէ զայն :

Ուսուցիչ . Անշուշտ , տղաս , Աստուած է որ կստեղծէ ամեն բան : Բոլոր տարին ձիւն կա՞յ :

Էօժ . Ո՛չ , պարոն , երբ միայն ցուրտ է :

Կարողս . Եւ երբ ցուրտ չ'է , կ'անձրեւէ :

Էօժ . Զիւնը սառած անձրեւ է :

Ուս . Այո՛ , բայց բաժանեալ անձրեւ ինչպէս օդին մէջ , ամպի կամ շոգիի նման : Երբ կարկուտ կուգայ , գետինը ինչալէն վերջը սառի ձեւ կ'առնէ : Մեր երկրին մէջ երկու երեք անգամ ձմեռը միայն կը ձիւնէ , և այն ալ երկար ժամանակ չ'մնար երկրի վրայ :

Մշակութեան մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէ , ցորենի փոքրիկ ծկերը ձիւնին տակ չ'են մեռնիր , քանզի միայն ձիւնին ցուրտը կզգան , որ այնչափ զգալի չ'է . քանի որ եթէ երկրիս վրայ ձիւն չըլլար , աւելի շատ պիտի պղպէ՛ն և պիտի կորսուէին : Օր մը աւելի երկայն պիտի խօսիմ ձեզ ասոր վրայ :

Բայց եթէ ձիւնը մեր կլիմաներուն մէջ գէշութիւն մը չպատճառեր , քանի մը երկիրներու մէջ այսպէս չ'է , ուր խիստ տխուր և թշուառ կ'երեւի : Չմեռը այս բնութենէ զուրկ եղող երկիրներու մէջ Օդոտոտսէն կ'սկսի , և հետեւեալ տարուան մինչեւ Յունիս ամիսը կը տեւէ : Սուկալի ցուրտ մը կը թաղաւորէ հոն . քանզի չորս ,

հինգ և գրեթէ վեց ամիս արեգակը հորիզոնին վրայ չ'երեւար :

Պօղ . Ի՛նչ , արեգակ չկա՞յ : Եւ ի՞նչպսէ կըրնան ցորեկը տեսնել :

Ուսուց . Սիրելի բարեկամս , ցորեկ չկայ հոն առուցեալ . գիշեր մը երկիրը կը ծածկէ , որ երբեմն արտաքոյ կարգի լոյսով մը կը լուսաւորուի , և որ կը կոչուի հիւսիսայգ : Այս երեւոյթը խիստ հազուադիւր է այն երկիրներուն մէջ , ուր բոլոր տարին արեգական ներկայութիւնը կը վայելեն :

ԴԱՍ ԺԲ .

1. Փոթորիկը կ'սկսի , ծովը կ'ալեկոծի , ջուրերը կը փրփրին , ալիքները կը մռնչեն , նաւերը կը փախչին : (Մասն Բ . դաս Ը . ի համեմատ շինել և գրաբար ընել .)

2. Արեգակը կ'երեւայ , գիշերը կ'անհետի , մութը կը փարատի , թռչունները կ'սկսին երգել , բնութիւնը կը վերականգանանայ :

(Նոյնպէս) :

ԴԱՍ ԺԳ .

1. Նամակ մը՝ յորում աղքատ մարդ մը հիւանդ ըլլալով , հարուստէ մը խրկուած ստակին համար անոր շնորհակալութիւն կը մատուցանէ :

ԳՍՍ ԺԴ .

1. Հետեւեալ գծերը լեցնել :

Նոր աշխարհի անապատներուն մէջ
գեղեցիկ գիշերուան մը տեսարան

Արեգական — մտնելէն ժամ մը վերջը, լուսինը
ծառերուն ետեւէն երեւցաւ : Գիշերուան թա-
գուհին կամաց — կը բարձրանար երկնից կա-
պուտակ կամարին վրայ, երբեմն խաղաղութեամբ
ձեմերով, և երբեմն ամպոց կայտերուն — հան-
գըստանալով :

Երկրի տեսարանն ալ նուազ յափշտակիչ չէր .
լուսնի կապուտակագոյն և աղօտ — ծառերուն
մէջ կը տարածուէր, և — ճառագայթները մին-
չեւ անգամ ամենամթին — կը թափանձէր :
Գետը որ ոտիցս քովէն կը հոսէր մերթ ընդ մերթ
անտառին — կը կորսուէր և մերթ — մերթ
գիշերուան փայլուն համաստեղութիւններով լու-
սաւորեալ կ'երեւէր :

Գետին միւս — լայն մարդագետնի — մէջ,
լուսնի — անշարժ կերպով կը շողջողայր . դա-
լարիներու վրայ աստին — ցրուած և զեփիւ-
ռին քաղցրիկ շունջովը տատանող ցարասիները,
լուսի անշարժ ծովու — վրայ, շուքէ երեքուն
կղզիներ կը ձեւայնէին, հոս, ամէն — լուռ ու

մունչ էր, բաց 'ի մէկ քանի տերեւներու անկ-
ման շունէն, յանկարծական հովի — շունչէն,
և սարեակին ընդ միջական և հաղուադիւտ ձայ-
ներէն : Բայց հեռուէն Նիակարայի — ջրերուն
թաւալմանց հանդիսաւոր ձայները կը լսուէր,
որ, գիշերուան հանդարտութեան մէջ անապատէ
— տարածուելով, միայնակ անտառներու — ա-
նրեւելոյթ կ'ըլլային : Մարդկային լեզուն չէ կա-
րող մանրամասնաբար բացատրել — տեսարանիս
մեծութիւնը ու զարմանալի ներդաշնակութիւնը:
Ի զուր մեր մշակեալ — մէջ երեւակայութիւնը
կը ջանայ տարածուիլ, բայց ամէն կողմէն մարդ-
կանց բնակութիւնները կը հանդպին . սակայն այս
անապատ — մէջ հաճելի է հողւոյն անտառաց
ովկիանոսին մէջ, տարածուիլ, անեզր լճերու ե-
զերքը թափառիլ, ջրվիժուց անդունդները դի-
տել, և վերջապէս Աստուծոյ — առանձին գըտ-
նուիլ :

ԳՍՍ ԺԵ .

Սառէ գիւղը (չարունակութիւն)

1. Գրաբար ընել :

Աստուած այնքան բարի է, որ հիւսիսայգը
երկար ժամանակ այս աստղին լոյսէն զրկող եր-
կիրներու համար պահած է : Օգոստոս ամիսը

սկսելուն պէս ձիւն կուգայ, ջուրերը կը սառնին, գետնէն վեր բարձրացող քանի մը տունկեր ցուրտէն կը մեռնին: Միայն քանի մը մամուռներ և լոբեր կը տեսնուին, որք կրնան դիմանալ այս խիստ մթնոլորտին: Ծովեզերքները սառի կտորներով կը ծածկուին, որ իսկոյն բոլոր ծովին մակերեսոյթը կը ծածկէ:

Էօժ. Բայց այս անպիտան երկիրներուն մէջ մարդ չկայ:

Ուս. Քիչ կայ. բայց մասնաւոր ցեղ մը կը բնակի այս խիստ կլիմային տակ: Անդրիացի վերջին ճանապարհորդք Էսգիմօ ըստւած Ժողովուրդը դտած են. սակաւաթիւ, բայց սա ճշմարիտ է որ խիստ առողջ և իրենց սառէ տուններէն դո՛հ:

Պօղ. Սառէ տուներ, կարելի չ'է այս, ցուրտէն պիտի սառնին:

Ուս. Ոչ, բարեկամքս, խիստ աղէկ կրնան պահպանուիլ անոնց մէջ հիւսիսային սառեցուցիչ հովերէն: Ահաւաստիկ ինչպէս կը շինեն զանոնք: Սառի կտորները կը տաշեն, ինչպէս հոս քարերը, ձիւնը չաղախի տեղ կը գործածեն: 25 էն 30 հարիւրամէթր թանձնութիւն և գրեթէ 70 հարիւրամէթր երկայնութիւն ունեցող սառի կտորներ կը դնեն իրարու վրայ, և ձիւնով իրատու կը միացնեն: Իսկոյն հիւսիսային հովը այս կտորները միակտուր պատ մը կը շինէ:

Էսգիմօցիք գեղեցիկ չ'են: Եւրոպացիներէն առելի փոքր են: Ղէմքերնին կըր և տափակ, աչքերնին սեւ և փոքր, և քիթերնին երկու խոշոր այտերու մէջ տեղ ընկզմած է: Խիստ տաք պահող հանդերձներ կը հագնին, որք երկայն պարեգօտէ մը և ծովային հորթի կաշիէ շինուած անդրավարտիքէ մը կը բաղկանան, և ձմեռը իրենց հանդերձները կը կրկնապատկեն:

Անդրիացիք այս սառէ դիւղին մէջ 70 մարդ գտան այր, կին, տղայ, և շատ մը շուներ, զորս իրենց փալսիրներուն կը լծեն, և իբր գըրաստ կը գործածեն:

ԴՄՍ ԺԶ.

1. Տղայէ մը իւր պաշտպանին զրկուած նամակ մը յորում անկէ շնորհակալ կ'ըլլայ:

2. Նամակ մը, յորում մարդ մը իւր պաշտպանին իրեն աշխատութիւնը եղող գիրք մը կը նուիրէ:

ԴՄՍ ԺԷ.

1. Գրել թէ ի՞նչ բաներէ կը բաղկանայ տուն մը իւր կահարասիթներով հանդերձ: (Երկայնք)

ԴՄՍ ԺԸ.

Երկայն նամակ մը յորում մարդ մը ճանա-

պարհորդութեան երթալով իւր գլխէն անցած քանի մը այլեկոծութեանց դէպքեր և ուրիշ պատահարներ կը պատմէ :

ԴՄՍ ԺԹ.

1. Հետեւեալը գրաւար ընել :

Սառէ գիւղը (վերջ)

Խիստ տգէտ են . երկրի միմիայն բնակիչները կը կարծեն ինքզինքնին : Երկաթի գործածութիւնը գիտեն , և տեսակ տեսակ դանակներ կը շինեն անկէ : Ընդհանրապէս խիստ անմաքուր են :

Ժէրօմ : Ճշմարիտ չէ , պարոն , որ Էօփէն սրտախօս մ'է , բայց ինձ թէ ճանապարհորդութեան գրքի մը մէջ կարմիր ձիւն ըլլալը կարգացած է :

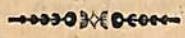
Բոլորը . կարմիր ձիւն :

Ստեփ . Անկարելի է այս : Լաւ կը տեսնես Էօփէն որ ճերմակ է :

Ուս . Խիստ անիրաւ ես Ստեփան : Այն բանը որ ճերմակ է , չկրնար ըսուիլ որ կարմիրը չ'ըլլար : Եւ դու , Ժէրօմ , իրաւունք չ'ունիս ըսելու որ ընկերդ Էօփէն ստախօս մ'է : Ստախօսութիւնը այնպիսի սոսկալի յանձանք մ'է , որ պէտք չէ այսպէս գիւրջն ընկերօջ գ վրայ դնել :

Ժէրօմ : Բայց , պարոն , կարմիր ձիւն երբէք տեսնուած չ'է :

Ուս . կը խարուխ , տեսնուած է , և երբեմն ալ կը տեսնուի : Չեղի խօսած երկիրներուս մէջ կարմիր ձիւն գտնուած է , Ալպեանց մէջ ալ կայ : Նաև յՄմերիկա : Այս երեւոյթը ճանապարհորդաց ուշադրութիւնը գրաւելու արժանի է : Այս ձիւնը , հալելով կարմիր փոշի մը կը ձգէ , որ նախ կարծուեցաւ թէ խիստ փոքրիկ կենդանիներ են : Բայց յետոյ ջանալով խոշորացոյցով ճանչցուեցաւ թէ տեսակ մը տունկէ յառաջ կուգայ : Այս փոշին տեսակ մը սունկ է , որ ձիւնի վրայ կը բուսնի : Բայց դասի ժամանակ է , ո՛ն երթանք , բարեկամներս , կարգաւ և ընութեամբ :

ՄԱՍՆ Գ.

Հետեւեալներէն իւրաքանչիւրը վերնագիր ընելով, տակերնին մէկ մէկ պատմութիւն և նամակ յարմարցնել :

Դասատուն կրնայ կարողութիւն ունեցողներուն գրաբար ընել տալ :

1. Մանուկ մը մեղուի մը ետեւէն կ'իյնայ, մեղուն բարկանալով զայն կը խայթէ :

2. Խումբ մը զօրքեր գողերու հանդիպելով, գողերը քաջութեամբ կը կռուին, և զօրաց կը յաղթեն :

3. Վիրաւորեալ մարդու մը վրայ շատ մը շուներ յարձակելով, մարդը քաջութեամբ դաստիարակ մը զանոնք կը ցրուէ :

4. Քանի մը գայլեր հինգ մարդոց վրայ կը յարձակին, մարդիկ իրենց հրացաններովը զանոնք կ'սպաննեն :

5. Շան մը իւր տիրոջը ունեցած հաւատարմութիւնը :

6. Փիղի մը և վագրի մը կռիւր :

7. Յուլըս մը ցուլ մը որսալու ատեն, ցուլը իւր աչակերտը կ'սպաննէ. շուներէն շատերը կը վիրաւորէ, և մարդը հաղիւ զայն կը բռնէ միւս շուներուն օգնութեամբը :

8. Թէ ինչե՞ր են գիւղացւոյն զուարճութիւնները :

9. Որդի մը իւր հօրը նոր տարւոյ նամակ

10. Աղջիկ մը իւր մօրը » » »

11. Տղայ մը » » » » »

12. Աղջիկ մը իւր պաշտպանին » »

13. Երկու օձերու ըրած կռիւր :

14. Անխելք գողի մը պատմութիւնը :

15. Անապատի մը մէջ գեղեցիկ գիշերուան

մը տեսարան :

16. Գրել ադահի մ'ըրածները :

17. Զուարճալի պատմութիւն մը :

18. Հրդեհի մը պատմութիւնը :

19. Նաւակի մը մէջ գեղեցիկ գիշեր մը ծովու

վրայ եղած շրջագայութիւն մը :

20. Ովկիանոսի մէջ Պալէնայի վտանգաւոր

որսորդութիւն մը :

21. Զորիին, Գայլին և Աղուէսին առակը :

22. Կաղնիին և եղեգին առակը (երկայն)

23. Փոթորիկի ատեն նաւու մը մէջ գանուե-

լով հոն պատահածները :

24. Հովատ մ'անցնող գետի մ'եզերքը գեղե-

ցիկ գիշերուան մը տեսարան :

25. Փայտատական զինուորի մը քաջած նեղու-

թիւնները :

26. Գրեւ Հայրենեաց սիրոյն վրայ :
27. Թէ ինչե՞ր կարող է ընել բնութիւնը :
28. Թէ ի՞նչ պէտք է առողջ վիճակ մ'ունենալու համար :
29. Հայրենասէրի մը ու հայրենատեացի մը պատմութիւնը :
30. Մարդու մը իւր որդւոցը ըրած չարութիւնները :
31. Գրադրութեան համար վաճառականի մը գրուած նամակ մը :
32. Ծոյլի մը պատմութիւնը :
33. Մէկու մը կիներ մեռնելով բարեկամէ մը ուղղուած միտիթարական նամակ մը :
34. Կնոջ մ'այրը մեռնելով, ուրիշ կիներէ մ'անոր ուղղուած միտիթարական նամակ մը :
35. Մարդ մը իւր որդին կորսնցնելով, զայն գտնելու աշխատող կոմսէ մ'անոր ուղղուած նամակ մը :
36. Կին մը իւր աղջիկը կորսնցնելով զայն գտնելու աշխատող բարեկամէ մ'անոր ուղղուած նամակ մը :
37. Անայր կնոջ մը իւր փոքր զաւկէն քաշած նեղութեանցը համար իւր բարեկամուհւոյն գրած նամակը, յորում իւր որդին զննելու համար

- առ դպրոց մը կը խնդրէ, ինք դիւրը ըլլալով հոն դպրոց չգտնուելուն համար :
38. Աղքատէ մը իւր որդին դպրոց զննելու համար հաշուստի մ'ուղղուած աղաչական նամակ մը :
39. Առանց յանձանքի արտրեալ իշխանի մը առ թագաւորն ուղղեալ նամակ մը, յորում իւր անմեղութիւնը ցուցնելով ներողութիւն կը խնդրէ :
40. Հօրը տունէն վաճառուած որդւոյ մը հօրը գրած ներողութեան նամակը :
41. Գիւղը նստող կին մը նամակ մը կը գրէ իւր բարեկամուհւներէն մէկուն, յորում գիւղին զուարճութիւնները նկարագրելով, կը հրաւիրէ որ գայ քանի մ'օր իր հետ բնակի :
42. Մէկը գործի մը ձեռնարկելով իւր ընկերէն ուղղուած քաջաւերութեան նամակ մը :
43. Ընկերէ մը գիրք մ'ուղեւու համար նամակ մը :
44. Պանդուխտի մը առ ընտանիքն գրած նամակը :
45. Հայրենեաց սիրոյն վրայ փոքրիկ ճառ մը գրել :
46. Գիշեր ատեն ընդարձակ և երկայն գետի մը վրայ շրջադայութեան նկարագրութիւն մը :

47. Պատերազմի դաշտ մը նկարագրել, յորում պատերազմը նոր լմնցած է :

48. Դիւանի մը մէջ պաշտօն խնդրելու նամակ մը :

49. Նամակ մը յորում տղայ մը իւր պաշտպանէն դիւր մը կը խնդրէ :

50. Երկրաշարժի ատեն քաղքի մը մէջ պատահած խղճալի դէպքերը նկարագրել :

Վ Ե Ր Զ

Վ Ր Ի Պ Ա Կ

ԵՐԻՍ	ՏՈՂ	ՍԻՆՆ	ՈՒՂԻՂ
5	9	քել	քել
9	10	,	.
10	21	անասնոց	կենդանեաց
15	3	սատեցուցիչ	սառուցուցիչ
22	4	յանդուզն	յանդուզն
23	9	ղօրքերը	ղօրքերը
25	5-6	հոն առուցեալ.	հոն . սառուցեալ
26	16	և մերթ — մերթ	, և մերթ — մերթ
29	2	առելի	առելի
29	21	կարասիքներով	կարասիքներով

A decorative rectangular border with intricate floral and scrollwork patterns, rendered in black ink on a yellowish-tan background. The border is composed of repeating motifs of leaves, flowers, and scrolls, with more elaborate designs at the corners.

Գ/ն 100 ժարս

Արտահանված է 1957թ.

19

Ա. Բ.

~~107~~

8

ԲՈՒԿ	208
ԳՐԱԳՐ	8

2013

5135

« Ազգային գրադարան

NL0063570

